

оперативних управлінських рішень.

Як висновок можна стверджувати, запропонована система бюджетування витрат на основі аналізу технології виробництва в частині використаних основних та допоміжних матеріалів з урахуванням їх фіксованих залишків на початок та кінець звітної періоду дозволила сформувати бюджетний звіт про прибутки та збитки виробничого підрозділу підприємства для потреб ефективного управління ще на стадії планування.

Список використаних джерел

1. Голов С. Ф. Управлінський облік: підруч. [3-тє вид.] / С. Ф. Голов. – Київ: Лібра, 2006. – 704 с.
2. Друкер П.Ф. Задачи менеджмента XXI века. / П.Ф. Друкер – Москва: Издательский дом «Вильямс», 2001. – 645 с.
3. Іванюта П. Управління ресурсами та витратами: навч. посібник / П.Іванюта, О. Лугівська. – Київ: Центр навчальної літератури, 2009. – 320 с.

Бруханський Руслан
к.е.н., доцент, завідувач кафедри
Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ ТА ПОБУДОВИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ОСНОВІ ЛАНЦЮЖКІВ ВАРТОСТІ

Загальноприйняті методики впровадження стратегічного обліку на основі концепції ланцюжка вартості на сьогодні відсутні як у науковій літературі, так і в сучасних інформаційно-комп'ютерних системах, які забезпечують автоматизацію управлінського обліку й орієнтовані на інформаційну підтримку стратегічного менеджменту підприємства. Існуючі перешкоди, які виділяються дослідниками у сфері обліку, слід класифікувати залежно від виду об'єкта аналізу – щодо окремого ланцюжка вартості та щодо системи ланцюжків вартості. Застосування такого поділу дозволяє виокремити перешкоди, які стосуються внутрішньо системних проблем обліково-інформаційного забезпечення концепції та зовнішньо системних проблем, які пов'язані з інформаційним забезпеченням системи ланцюжків, яка виходить за межі підприємства і передбачає збір та обробку інформації з інших підприємств-учасників ланцюжка, та інформації про його зовнішнє середовище.

Основні проблеми, пов'язані з процесом імплементації обліково-аналітичного забезпечення окремого ланцюжка вартості, розкривають Дж. Донелан та

Р. Каплан. Зокрема, на їх думку розробка і впровадження стратегічного управлінського обліку на основі концепції ланцюжка вартості зазнають таких проблем: 1) системи обліку не були розроблені для визначення витрат за видами діяльності, що сприяють створенню вартості, однак при застосуванні системи калькулювання на основі діяльності (ABC-калькулювання) ця проблема може бути вирішена; 2) доволі важко знайти точні дані щодо рентабельності продажів і рентабельності активів для розробки й аналізу повноцінного ланцюжка вартості. Однак приблизні оцінки можуть бути використані для того, щоб сформуванати деяке уявлення про ланцюжок вартості; 3) в розрізі типів і видів діяльності ланцюжка вартості важко визначити не лише показники рентабельності, а й багато інших показників, оскільки сучасні галузі промисловості мають дуже складні ланцюжки вартості [2, с. 14–15].

У підсумку автори констатують, що, незважаючи на наявні проблеми побудови системи стратегічного управлінського обліку на основі ланцюжків вартості, він є дієвим інструментом інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту, який забезпечує збереження існуючих і створення нових конкурентних переваг та може бути ефективно впроваджений при дотриманні пропонованих рекомендацій.

Щодо можливості побудови дієвого та ефективного обліково-аналітичного забезпечення системи ланцюжків вартості у вчених погляди є більш скептичними. Зокрема, з цього приводу П. Друкер зазначає, що більшості компаній буде нелегко перейти на систему розрахунку витрат за повним ланцюжком вартості. Для цього потрібні однакові або сумісні системи бухгалтерського обліку у всіх компаніях, що входять до його складу, оскільки, як правило, кожна компанія веде облік на власний розсуд і при цьому переконана, що саме її система єдиноможлива і правильна. Крім того, розрахунок витрат економічного ланцюжка вимагає, щоб компанії, які включені до нього, обмінювалися внутрішньою інформацією [1, с. 131].

На нашу думку, розробка системи стратегічного управлінського обліку на основі концепції системи ланцюжків вартості в умовах жорсткої конкурентної боротьби, яка характеризується високим рівнем захисту будь-якої інформації про виробничий процес компаній та впровадженням принципів комерційної таємниці, є доволі проблематичною в сучасних економічних реаліях. Висока ймовірність впровадження такої системи існує в групах підприємств, які провели вертикальну інтеграцію, що є характерним для сучасного стану розвитку сільського господарства, де значна кількість підприємств формують такий ланцюжок вартості: збір продукції; її переробка, сортування й упакування; зберігання; транспортування і збут кінцевому споживачу. Однак водночас побудова такої системи ускладнюється внаслідок глобалізації економіки, що зумовила широке поширення глобальних ланцюжків вартості в аграрному секторі, коли окремі елементи ланцюжка реалізуються за межами країни, що накладає негативний відбиток на можливість інтеграції управлінських облікових інформаційних систем.

Для прийняття стратегічних управлінських рішень має бути організована гнучка й адаптивна система, що дозволить підприємству визначити реальні

доходи і витрати щодо кожної окремої стратегічної ініціативи. Вона також має забезпечувати не лише збір і аналіз облікової інформації ретроспективного характеру, а й прогнозування зміни параметрів внутрішнього та зовнішнього середовищ підприємства або окремої стратегічної бізнес-одиниці.

На думку М. Кірлі [3, с. 314], концепції стратегічного управлінського обліку на основі ланцюжка вартості властиві такі функції: 1) відображення в реальному масштабі часу процесів надходження, створення / руйнування та вибуття вартості; 2) багатовимірною управління в реальному часі, що реалізується завдяки можливості проведення аналізу кожного вузла (ділянки) створення вартості в окремому ланцюжку або у всій діяльності підприємства та передбачає можливість координації й обмеження функціонування таких ланцюжків, щоб підвищити їх ефективність і забезпечити досягнення кінцевої мети – максимізації вартості; 3) прогнозування можливих значень показників вартісного ланцюжка та показників, що впливають на процес створення вартості, внаслідок чого можуть бути виокремлені фактори впливу на вартість трьох видів: позитивні вартісні ефекти; нульові вартісні ефекти; негативні вартісні ефекти; 4) функція прийняття рішень, що реалізується шляхом визначення окремих цілей для кожної системи обліково-аналітичного забезпечення вартісного ланцюжка як для окремої бізнес-одиниці, так і підприємства загалом.

Обґрунтовані вище функції стратегічного управлінського обліку на основі ланцюжка вартості вирізняють його серед інших обліково-аналітичних інструментів, що забезпечують інформаційну підтримку прийняття стратегічних управлінських рішень. Основними його відмінними рисами є вихід за межі системи підприємства, можливість ведення обліку в розрізі окремого ланцюжка стратегічної бізнес-одиниці та формування прогнозних вартісних показників, необхідних для прийняття стратегічних управлінських рішень.

У результаті моніторингу комплексу переваг і недоліків впровадження в практичну діяльність підприємств концепції аналізу ланцюжка вартості, можна визначити основні відмінності між управлінським обліком і системою стратегічного управлінського обліку, побудованого на основі ланцюжка вартості. Визначені відмінності дозволяють ідентифікувати основні особливості стратегічного управлінського обліку, побудованого на основі ланцюжка вартості як інструмента інформаційної підтримки стратегічного менеджменту підприємства порівняно з іншими альтернативними інформаційними системами. Їх детальний аналіз із врахуванням специфічних особливостей функціонування підприємства створює передумови для здійснення оптимального вибору системи інформаційного супроводу стратегічного менеджменту на підприємстві.

Список використаних джерел

1. Друкер П. Ф. Энциклопедия менеджмента : пер. с англ. / Питер Друкер. – М. : Изд. «Вильямс», 2004. – 432 с.
2. Donelan J. G. Value chain analysis: a strategic approach to cost management / J. G. Donelan, E. A. Kaplan // Journal of Cost Management. – 1998. – March/April. – P. 7–15.
3. Kirli M. The implementation of strategic management accounting based on value chain analysis: value chain accounting / Mustafa Kirli, Harun Gumus // International Journal of Social

Бурлаков Олександр

к.е.н., доцент

Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ВНУТРІШНІ ЗАГРОЗИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Комплексний підхід до забезпечення ІТ-безпеки підприємства передбачає ефективний і збалансований захист як від зовнішніх, так і від внутрішніх загроз. В той же час результати досліджень показують, що служби інформаційної безпеки суб'єктів господарювання приділяють достатньо уваги лише зовнішнім загрозам (шкідливим кодам, мережевим атакам і спаму), у той час як дії самих співробітників підприємства взагалі не контролюються. Такий дисбаланс призводить до серйозних фінансових втрат через нецільове використання ресурсів підприємства і, що набагато важливіше, до витоку конфіденційної інформації. В останньому випадку часто страждає імідж компанії – а це часто складніше виміряти в економічних показниках [2].

За даними моніторингу, проведеного групою компаній InfoWatch, у першому півріччі 2015 року в світі (оприлюднено у ЗМІ та інших джерелах) зафіксовано 723 випадки витоку конфіденційної інформації, що на 10% перевищує кількість витоків, зареєстрованих за аналогічний період 2014 року [2].

В межах досліджуваного періоду розподіл витоків інформації за вектором впливу подано на рис. 1.

До внутрішніх загроз відносяться:

- несанкціонований доступ у приміщення;
- несанкціонований доступ до даних усередині корпоративної мережі;
- можливість запису інформації на переносні пристрої: флеш-накопичувачі, CD і DVD-диски;
- пересилання фотознімків паперових носіїв і екранів моніторів за допомогою мобільних телефонів;
- програмні віруси і «троянські» програми, а також неконтрольовані повідомлення електронної пошти.